

כך נראית ישראל

בלתרון

כמה זה בגליל, וכמה זה נכון!

הישראלי, המגיד מקליפת-ביצתו אל העולם הגדול, עומד נדהם מול שלל התופעות ש' תרבות המערב מציגה בפניו, ונוכח לפתע כי לא גילה כלל וכלל את העולם הגדול, כי גדולים וטובים ממנו עשו זאת לפניו, ביניהם אפילו כמה ערונאים.

אולם תגלית אחת יביא עמו בכל זאת בחזרו לישראל — הוא גילה ממרחק את מדינת ישראל. יש לו קנה מידה, לסיי הוא יכול ללמוד את כל גילויי החיים בארצו ולהעריך את משקלם הנכון.

לא כל מה שנראה בעיניו קודם לכן חשוב וגורלי ייראה כזה גם עתה, ולהפך. סבורני שחובתי כלפי הקוראים היא לא רק לספר להם על העולם הגדול ועל המתרחש בו — בישראל יודעים על כך לא מעט — אלא גם כיצד ייראת ישראל כאשר איננה מרכז העולם, אלא נקודה קטנה על רקע הגלובוס.

בצל ימי הביניים

תרבות המערב התקיימה והתפתחה ברציפות משך 2500 שנה. על כן אין פלא אם ליד הפוטוריוזם והאכזיזטנציאליוזם חיים וקיימים גילויים חברתיים של ימי הביניים. בצל צריחי ערי המבצר העתיקות, בין סימ טאות צרות שרק שולף חרב אחד, חגור שריון ועדוי קובע ברזל יכול לעבור בהן, בבתים בני 500 עד 800 שנה, ואולי גם קצת פחות, מתגוררים תושבים אמידים, משי כליים, ובחדרים שראו את חברי הגילדות מסיבים לאח, סביב ככרות שבהם הועלו על המוקד כופרים ומכשפות, יושבים כיום בני המשפחה וצופים בטלביזיה.

שוורים רתומים למחרשות-עץ פוסלוריים עד היום יותר מטרקטורים, בארצות שבהן עוסקים במרץ במחקר אטומי, שמהן יצאו ובהן למדו כל גדולי המדע של ימינו. באלפי הכתירושות, בית היוצר לתעשיית הקלה והתכונה של אירופה, מנהלת העבודה בשי טוח מיושנות, בתנאים סנטריים שאינם משביעים רצון, בהיגיינה מקצועית שאינה עומדת על הגובה, משרדי ממשלה מפוארים שוכנים בארמונות עתיקים, שהודקדומים חופף על קירותיהם ואינם כולאים לרד" שות התקופה המודרנית. כל בניגומים בינוני של סולל בונה היה מבייש אותם. בבתי-הספר בהרבה ארצות מתקדמות מרר להכות את התלמידים, בתנאי שלא יזיקו קו לעורה ראשונה לאחר טיפול פרגוני זה. בכמה ארצות מקדישים עד היום מקום מוגן לאין שיעור ללימודי הלטינית והיוונית, וכמעט ואין לומדים שפה זרה חדשה. חינוך מעורב הוא חידוש גדול ונוער, פריבאושים

שונאים בלתי-ספורים והביאה אותם, לבסוף, אל ספסל הנאשמים של משפט פוליוי גדול (אחריו נסיונם של אלמונים לפוצץ את ביתו של שריהתחבורה רוד צבי פינקס, למחרת הוצאת החוק שאסר תנועה בשבת) — נתקל זו הפעם הראשונה בעולם הגדול, החל משווה את התנאים בארצו עם תנאי המדינות המפותחות של אירופה.

דהדו הקטע הראשון של הירחוריו בשעת מסע זה, שעוד מובטח לו המשך.

בשל היותה בלתי-תרבותית, אלא בשל היותם בניס נודדים לאבות נודדים, שעדיין לא מצאו באופן מוחלט מנוח לכף רגלם, ורר בותיהם ומצותיהם דומים הרבה יותר לאלה של נטורי קרתא בינם לבין עצמם, עד כמה שהדבר עלול להפליא.

מרחוק, כאשר אינך יכול לקרוא את עתונר הערב, נראית ישראל ככור היתוך ענקי ומזור, גן עדן לסוציולוגים, על הטוב והרע שבו, ודוקטורים מגדלים תרגולות. בני-שרב רבים הולכים לאוניברסיטה. אידיאליסטים שולחים יד בקופות ציבוריות, פרנסים ושתי-לנים מכהנים כשרים, קצבים ואנשי העליה השלישית בונים וילות ונהגיההסקסי הם ה' שידוך הטוב ביותר. על אדמת מלחה מגדלים עגבניות וליד הערים עוקרים פרנסים. את תפוצת העתונים מודדים לא לפי מספר ה' גולגולות על כל עתון, אלא לפי מספר העתור תונים על כל גולגולת. מספר המכונות עולה על מספר הטלפונים ומספר המעילות עולה על שניהם.

אגב, בענין זה, מכאן נראה שאצלנו מבק רים באופן מפורז את הביורוקרטיה ואת השחיתות. מחוץ לאנגליה ושווייץ, שתי המדינות למופת באשר לביורוקרטיה, אין ארץ באירופה שבה המצב יותר טוב. נראה שצרות אלה הן צרות אוניברסליות. ומעלה גרולה לנו עליהם — לנו יש שורת מתנדבים.

איני אוהב מסורת

רבים מאלה שחזרו מאירופה וסיכמו את רשמיהם בעתונים הביעו געגועים וכמיהה לדבר הגדול שאירופה התברכה בו — המדינות. אינני שותף לכמיהה זו. אם היה קסם כלשהו בארץ, אם באמת נראו נבטים של משהו חדש יותר ויותר טוב, הרי לא בכוח המסורת. ואם איני טועה, הרי אותם בעלי געגועים לא התכוונו למסורת של הר גשת אורחות פשוטה ובריא, למסורת של ארציות, גשמיות, אידאגאיתית לתיקון ה' עולם. לא, חוששני שאותם מתגעגעים ה' כונו לאותו צנחנות דק מן הדק, אותו קרום בלתי-נראה לעין של עידון אצילי, שהאו פסגת שאיפתו של כל ועיר טועה, באשר הוא שם. לגעגועים אלה איני שותף, ולא אכפת לי אם צעיר ישראלי לא ייראה עייף, חכם ומשועמם, בעל נימוסים דקים ומושחת עד שורש גשמתו.

הזולת לא זנח היצוא הישראלי את האפשרות יות הועירות ביותר. בשנה שעברה ייצאה יש' ראל סחורות לפורטוגל בשווי כולל של 512 ל"י, לאפגניסטן 255 ל"י.

כספים התחושמות מוחלטת

דממה מזורה השתררה השבוע בפנית הר חובות הרצל ושירות-רוטשילד בתל-אביב. עשרות הברנשים המשולהבים והמיועזים שהתרוצצו שם בימי גשם ושמש, הימרו על שער הדולר והסוברין, נעלמו לבלי הותיר שריד.

ההתנפחות המוחלטת של אנשי הבורסה התל-אביבית לא באה עקב פעולות סריקה

שבועות מעטים אחרי שעמום קינן יצא לסוודר, הגיעו סימנים מזורים על התפתחותו. בעוד שקוראי "העולם הזה" (ושכניהם, ומכריהם, וגם החלבן) נהנו מתיאוריו המבריקים של ההומוריסט חדיהעין, קראו חבריההמערכת את מכתביו הפרטיים, בהם הודה קינן שמרחוק למד לראות את המורדת בפרספקטיבה אחרת.

קינן, צבר מובהק, חרדי-רוחם של לחי בימי המאבק ומוראי במחמתיההשחרור, בעל השור העוקץ (עווי ושות'). ב"הארץ", שביקורתו הקפדנית הקימה קו

לסובת ישראל. קשה לתאר. צמצום אפקים אפשר למצוא באירופה אפילו בין סטודנטים משכילים, שלא לדבר על האגשים הפשוטים, בני המעמדות הנמוכים.

כאן לא תמצא פועלים משכילים או נהגי קסטי השורקים אריות של באך לעת מצוא ומפליאים את התיריד בעוצם בקיאותם, או פועלי בנין הבקאים בכלכלה מדינית. ההגאה מאוצרות התרבות היא נתלתם של בני המעמד הבינוני ומעלה בלבד.

רבים בארץ שאלו את עצמם אם אנו עדים ללידתה של אומה חדשה, אם הדור הצעיר בארץ מגלם טיפוס חדש שיהדות הגולה לא ידעה כמותו, רבים גם ניסו להשיב לשאלה זו. כידוע, היתה ליהודים מאז ומתמיד חולשה עזה להשכלה ולמדנות, ואחיו היהודים בין תופסי המקצועות החפשיים והאינסלינגציה האירופית עלה תמיד בהרבה דומה כי אין המצב בישראל שונה בהרבה, אף על פי שרבים מקוננים על ירידת הרמה.

לרצו נדמה לך שלמרות הכל, הנוער הישראלי הוא הנוער הטוב והנאה שבשעולם — ערני, נועז, חפשי, אמיץ, משכיל, רחב-המצביעות והכיעור של אירופה לא הגיעו ארצה, לפחות לא עד שנת 1948, והחספוס והפרימיטיביות הצברית, אותו חוסר ליטוש כפרי, יש בו יותר אמת ויותר יופי ממה שאפשר לפגוש בכל מקום אחר. אולם —

על תרנגולות ודוקטורים

המתח הפוליטי המוגזם, הכיתחיות, ה' סכולטיות המביאה לידי פילוגים והתנצ' חניית לאין סוף על קוציהם של יודים, שאר פת הנודדים המתמדות, חוסר היציבות הנפ' שיה, הצנינים המתכבסו בביקורת רצחנית הבאה יחד עם חוסר מעש מוחלט, כל אלה מוכיחים הרבה יותר נוער תוסט ומשכיל בעירה מאשר נוער בריא של עם בריא היושב על אדמתו.

החקלאים הצעירים הקמים על אחיהם זא' בותיהם במקלות בשל הבדלים אידיאולוגיים אינם חקלאים, כי חקלאים מוכנים לריב רק על אדמה, אך אצלנו היא ניתנת חינם; והצעירים היוצאים ברבבותיהם לשוטט בעיר' לם כי צר להם המקום בארצם הקטנה אינם עושים על זאת בשל היות הארץ קטנה, אף

של העולם החדש. מקצועות חיוניים בתקור' תתנו כמו כלכלה, סוציולוגיה נדחקים לקרן' זווית.

הדת שלטת בכיפה וביד רמה ונודעת לה השפעה פוליטית הרבה יותר מאשר במאה' שערים בירושלים. חוקים רבים מימיהבינים שרורים וקיימים עד עצם היום הזה, ועדיין ישנן ארצות נאורות בהן אין זכות בחירה לנשים, בהן מוטלות הנשים לרעה מבחינת הזכויות האזרחיות בשטחים רבים.

אנו מתחילים להתחלה

למרות השגי הטכניקה המודרנית, שביטלו כמעט את המרחקים, מתולקת אירופה לעש' רות מדינות ננסיות, ושרידי עמים עתיקים הוברים בלשונות שאף בלשן לא סינעה עדיין את מוצאן מתקיימים ואינם נטמעים. האימפריה הבריטית האדירה לא הצליחה עד היום להשתלט על סקוטלנד, למשל, ועל נסיותיה הבדלניות. הבדלנות האירופית דומה בדיוק לזו של ימי הביניים.

מכל זאת ניתן להבין שהחברה האירופית היא מגובשת מאד, והבדלי המעמדות הם חר' פים, מודגשים ובאים לידי ביטוי בצורות לאין ספור. אין בזה כדי לגנות את אירופה או לשבח את ישראל, אלא כדי לשמש קנה מידה, אם נצא מההנחה שארצות אירופה הן דוגמה לחברה נורמלית של עמים נור' מליים היושבים על אדמתם, שהתפתחה באופן אבולוציוני והגיעה לשיא התפתחותה. לפי קנה-מידה זה קל להיכח מהן האפשרויות העצומות העומדות בפנינו.

אנו מתחילים להתחלה, איננו חייבים לע' בור את כל שלבי ההתפתחות שעברו מדינות אירופה, אנו יכולים ליהנות מכל החידושים האחרונים בכל שסחי החיים, החל בארכי' סקטורה וגמור בממשל, אנו יכולים לתכנן את ערינו וכפרינו, למכן את החקלאות, לערוך אקספרימנטים בחינוך ולהעניק זכויות וחירויות לנשים וילדים. השאלה היא מי ישלם, אך אין זה מעניינו במאיש זה.

הנוער שלנו מוב יותר

הדבר הראשון שעורר בי פליאה עזה הוא ההבדל העצום ברמת ההשכלה בין הצעיר הישראלי הממוצע והצעיר האירופי הממוצע, הבדל שאינו מוטל בספק, ושיכולו

ההכרעה היתה תנונה לתכסיסני המפלגה, כמו יוסף סרלין, שלא היו שייכים אף לאחד מש' גי הצדדים הקיצוניים, דאגו בעיקר לסיכויי המפלגה בבחירות הקרובות. דעתם: הקהל הרחב לא יבין את פרישת הצ"כ מן הממ' שלה בשעה זו, יראה בה רק תכסיס מפל' ה' מפוקפק. אפשר היה לצפות שיבחרו בשביל-התהב.

המשק ייצא ב"ש לירות

משך עשרת החודשים הראשונים של שנת 1954 הובאו ארצה לכל אחד מתושבי ישראל סחורות בשווי של 222 ל"י, סך הכל של יבוא זה, שהסתכם בחודשים ינואר—

גורם למסירת הנתח הכלכלי שלהם ליוי החברות ההסתדרותיות.

מועד הכרעה התקרב השבוע, עת זנה הממשלה בתקציב המדינה. הציונים-הכל' ליים דרשו להוריד שני אחוזים וחצי מתקי' ציב ההוצאות, על מנת לאפשר הורדה מק' ביולה במס'. לוי אשכול סירב משבר ממ' שלי הופיע באופק, וארבעת שרי הצ"כ עמדו בפני שאלת האמלט: "להיות (בממ' שלה), או לא להיות (בה)!" פיצוץ הקוא' ליציה היה יכול לפייס את התנוונים, להרגי את הייבואנים ובעלי-התעשייה. כניעה למ' סא"י היתה גורמת לתוצאה ההפוכה.

שכי זהוב. השבוע השיג האמלט דחיה קצרה, יכול היה להוסיף ולהתלבט.